

F. t. l. om ændr. af l. om friskoler m. v.

friskolers udgifter og deres tilskud fra anden side, idet der efter § 8 gælder den regel, at det samlede tilskud til en friskole fra staten, amts- og sognekommuner eller institutioner ikke må overstige 80 pct. af skolens driftsudgifter.

Udover de foran fremhævede mangler indebærer en tilskudsordning som den for friskolerne nu gældende i praksis den ulempe, at ingen enkelt skoles tilskud kan beregnes, før oplysninger til rådighedssummens fastsættelse og fordeling foreligger for samtlige skoler. Ordningen bliver yderligere administrativ tung at arbejde med derved, at der først til hver skole skal beregnes grundtilskud, tilskud til leder- og lærerløn samt bygningstilskud og dernæst et tilskud til undervisningsmidler og øvrige driftsudgifter med et beløb for hvert i friskolen undervist barn i undervisningspligtig alder. Såsnart en skole imidlertid opnår dækning for 80 pct. eller derover af driftsudgifterne, kommer det statstilskud, der herudover skulle have været tildelt skolen, de øvrige skoler til gode, således at der må foretages udlodninger af overskydende statstilskud til de skoler, der ikke allerede har opnået 80 pct. af deres driftsudgifter i tilskud, indtil rådighedsbeløbet er opbrugt, eller samtlige skoler inden for den hidtidige gruppeinddeling (København — Frederiksberg — Gentofte, købstæderne og landkommunerne) har opnået 80 pct. dækning for deres driftsudgifter. Man kan undertiden nå op på 4-5 udlodninger — for de sidstes vedkommende af helt ubetydelige beløb. Til håndhævelsen af reglen om, at tilskuddet ikke må overstige 80 pct. af skolens driftsudgifter, må der — da denne begrænsning har vist sig at være af betydning for en række skoler — foretages en nøje gennemgang af og kontrol med de attesterede regnskaber, der må indsendes for hver skole. Hvis man i for høj grad knytter tilskuddet til en skoles samlede driftsudgifter, kan det i øvrigt indebære den risiko, at skolerne interesse i en økonomisk forsvarlig drift i nogen grad svækkes.

I lov nr. 187 af 5. juni 1959 om statstilskud til private eksamensberetigede realskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte og i lov nr. 188 af samme dato om statstilskud til private gymnasieskoler og om statstilskud til private realskoler i København, Frederiksberg og Gentofte

er det fastsat, at der kan ydes tilskud til disse skolers hovedskoleklasser efter reglerne i friskoleloven. En opretholdelse af friskolelovens regler om, at tilskuddet ikke må overstige 80 pct. af skolens driftsudgifter, vil vanskeliggøre tilskudsberegningen til disse skoler, der herefter må foretage en regnskabsmæssig opdeling af udgifterne på henholdsvis eksamensafdelingen og hovedskoleafdelingen, en opdeling som det kan være teknisk vanskeligt at foretage og eftergå.

De foran nævnte forhold har været bestemmende for, at ministeriet foreslår en ny tilskudsordning, hvor det samlede tilskud ikke gøres afhængig af en rådighedssum udregnet på grundlag af det offentlige udgifter til skolevæsenet, og at man ligeledes ophæver den hidtidige begrænsning, hvorefter det samlede tilskud til en skole ikke kan overstige 80 pct. af driftsudgifterne. Da man imidlertid anser det for ønskeligt, at man ved den fremtidige tilskudsordning, så vidt det er muligt, bibeholder forbindelsen mellem det offentlige udgifter til folkeskolen og friskolernes tilskud, foreslår man, at der i lighed med reglerne i lærerlønningens lov af 7. juni 1958 § 44 ydes friskolerne tilskud med 85 pct. af deres udgifter til leder- og lærerløn.

Ved afgørelsen af, hvor stort et tilskud der herudover bør ydes, vil det være naturligt at sammenligne med den hidtidige rådighedssum. Denne udgjorde for finansåret 1957-58, der lå til grund for friskoletilskuddet i 1958, 9 451 776 kr. Størrelsen af denne rådighedssum er imidlertid, bl. a. som følge af de senere indførte forhøjede lønkrav ikke udtryk for skolernes aktuelle tilskudsbehov. Af *det vedhæftede bilag* fremgår da også, at den procent af friskolernes driftsudgifter, der er blevet dækket gennem statstilskuddet, og som fra kalenderåret 1956 til 1957 steg fra 67,9 pct. til 69,9 pct. i gennemsnit, for kalenderåret 1958 er faldet til 66,4 pct. Særlig hårdt er det gået ud over friskolerne på landet, som med langt det største børnetal normalt beslaglægger en større del af rådighedssummen end de to andre friskolegrupper, idet deres andel i rådighedssummen i 1958 er blevet mindre end købstadfriskolernes, således at deres i forvejen procentvis mindre dækning af driftsudgifterne er gået yderligere 4-5 pct. ned til 56,4 pct.*)

*) Da man ikke har mulighed for allerede nu at udregne rådighedssummen for kalenderåret 1959, har man gennem stikprøveberegninger foretaget af Det statistiske Departement forsøgt at finde frem til, hvad rådighedssummen skønsmæssigt kan anslås til at ville udgøre. Med forbehold med hensyn til disse skønsmæssige beregningers rigtighed opgøres rådighedssummen for kalenderåret 1959 til 10 181 454 kr. Når rådighedssummen uanset de forhøjede lønninger kun er steget med ca. 700 000 kr. i forhold til 1958, skyldes det, at oplysningerne, som foran anført, må gives på et andet grundlag end det hidtidige.